
UDK 81'366.59:81'25=163.6

Agnes Pisanski Peterlin

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

SO PREVEDENA POLJUDNOZNANSTVENA BESEDILA V SLOVENŠČINI
DRUGAČNA OD IZVIRNIH? KORPUSNA ŠTUDIJA NA PRIMERU
IZRAŽANJA EPISTEMSKE NAKLONSKOSTI

Prispevek se ukvarja z vprašanjem, ali je mogoče skozi primerjavo besedil, ki so v slovenščino prevedena, in primerljivih besedil, ki so izvirno napisana v slovenščini, opazovati razlike med jezikom prevodov in jezikom izvirnikov. Primerjava se osredotoča na rabo epistemske naklonskosti v poljudnoznanstvenih besedilih. Korpus obsega 200.000 besed in je sestavljen iz dveh delov: v prvem je 30 slovenskih izvirnikih besedil, v drugem pa 30 prevodov iz angleščine v slovenščino. Rezultati pokažejo razliko v pogostosti rabe izrazov epistemske naklonskosti med obema deloma korpusa, prav tako se med njima pokaže tudi razliko v pogostosti rabe posameznih leksikogramatikalnih kategorij, ki se uporabljajo za izražanje epistemske naklonskosti.

Ključne besede: prevedena slovenščina, epistemska naklonskost, korpusna analiza, prevodoslovje, poljudnoznanstveni diskurz

The paper examines whether a comparison of translated and original Slovene texts reveals differences between the language of translations and the language of originals. The comparison focuses on the use of epistemic modality in popular science texts. The 200,000-word corpus is composed of two parts: the first one comprises 30 original Slovene texts, and the second one comprises 30 texts translated from English into Slovene. The results show a difference in the frequency of use of expressions of epistemic modality between the two parts of the corpus, as well as a difference in the frequency of use of the individual lexicogrammatical categories used to express epistemic modality.

Key words: translated Slovene, epistemic modality, corpus analysis, translation studies, popular science discourse

0 Uvod

V zadnjem desetletju se mnogi prevodoslovci ukvarjajo z vprašanjem, kako se jezik prevodov razlikuje od jezika, ki ga najdemo v izvirnih besedilih (npr. Eskola 2004; Mauranen 2000; Olohan and Baker 2000 itd.). Večina raziskav temelji na primerjalnih analizah korpusov prevodov in primerljivih izvirnikov v istem jeziku. Tudi za slovenščino v prevodih je že bilo pokazano, da se v nekaterih značilnostih razlikuje od slovenščine v izvirnih besedilih, ki so jih napisali rojeni govorci slovenščine: v Pisanski Peterlin (2009) je predstavljena primerjalna študija rabe svojilnih zaimkov v izvirnih in prevedenih besedilih; rezultati analize so pokazali, da je raba svojilnih zaimkov v prevodih izrazito pogostejša kot v izvirnikih.

Namen tega prispevka je pokazati, da se razlike med prevodi in izvorniki kažejo tudi v primerjavi kompleksnejših jezikovnih pojavov, kakršen je izražanje epistemske naklonskosti: na podlagi primerjalne analize prevedenih in izvirnih poljudno-znanstvenih besedil v slovenščini nameravam pokazati, da se v prevedenih besedilih epistemska naklonskost izraža drugače kot v primerljivih izvornikih.

1 Izražanje epistemske naklonskosti

V slovenskem jezikoslovju je koncept naklonskosti že dolgo uveljavljen (prim. npr. Jesenovec 1968, Toporišič 1976/2000, Kunst Gnamuš 1984, Vidovič Muha 1998, Smolej 2004, Grošelj 2007, Žele 2012). Žele (2008: 171) opozarja, da je »naklonskost obvezni sestavni del upovedovanja in zato tudi konstitutivni (bistveni) del povedi, ker je izražena tudi sporočevalčeva doživljajsko-razmerna plast.«

Ideja o epistemski naklonskosti¹ se je v jezikoslovju bolje uveljavila v osemdesetih letih dvajsetega stoletja. Frank Palmer (2001: 1), eden najpomembnejših teoretikov na področju naklonskosti kot slovnične kategorije, je izziv, ki ga naklonskost predstavlja, povzel v ugotovitvi, da se v nasprotju z glagolskim časom in vidom naklonskost ne nanaša neposredno na nobeno od značilnosti dogodka, temveč le na status propozicije. Epistemska naklonskost predstavlja eno od glavnih podvrst naklonskosti: odraža govorčevo ali piščevo oceno o resničnosti propozicije oziroma stopnjo tvorčeve zavezanosti vsebini propozicije. Z izrazi epistemske naklonskosti se torej izraža (ne)gotovost o vsebini trditve (npr. *zdi se, utegne biti, naj bi, lahko, morda ...*).

Palmer (2001: 2) ugotavlja, da so slovnične kategorije v različnih jezikih zelo različne, po njegovem mnenju pa je razhajanj največ prav pri naklonskosti. Številne študije epistemske naklonskosti v različnih jezikih so pokazale, da so medjezikovne razlike na tem področju v resnici zelo velike (npr. Aijmer 1999; van der Auwera, Schalley in Nuyts 2005; Vold 2006 itd.).

Medtem ko se je z izražanjem epistemske naklonskosti v angleščini ukvarjala cela vrsta avtorjev – kot temeljni študiji naklonskosti, ki sta osnova za številne kasnejše analize, velja omeniti predvsem deli Franka Palmerja (2001) in Jennifer Coates (1987) – je analiz izražanja epistemske naklonskosti v slovenščini precej manj. Izražanje gotovosti kot posebno slovnično kategorijo obravnava Toporišič (1976/2000: 522–25), v kontekstu izražanja naklonskosti na splošno pa se s tem problemom ukvarja primerjalna študija slovanskih jezikov (van der Auwera, Schalley in Nuyts 2005) in študija slovenščine (Roeder in Hansen 2006).

Novejše raziskave se ob slovničnih vidikih epistemske naklonskosti vse bolj ukvarjajo tudi z njenimi pragmatičnimi vidiki, saj je prav vprašanje, kako se izražanje (ne)gotovosti v nekem jeziku ali žanru uporablja, za jezikoslovce poseben

¹ Poimenovanje *epistemska naklonskost* izhaja iz logike in se navezuje na epistemološke koncepte, kot so spoznanje, vednost, nevednost in gotovost. V slovenističnem jezikoslovju se sicer uporablja izraz *gotovostna naklonskost* (prim. npr. Smolej 2004, Grošelj 2007), vendar je za pričujočo raziskavo primernejše poimenovanje *epistemska naklonskost*, saj izhaja iz uveljavljenega funkcijskega modela, ki je opisan v 2. razdelku tega prispevka. *Epistemska naklonskost* je torej funkcijska kategorija, ki združuje leksemse in skladenjske naklonske elemente: izhodišče je funkcija jezikovnih elementov, ki izražajo subjektivno oceno o resničnosti propozicije.

izziv. V pragmatičnem pogledu so izrazi epistemske naklonskosti najpomembnejša in najpogostejša realizacija kategorije metadiskurza, za katero se je v angleščini uveljavil izraz 'hedges' (oziroma *omejevalci*). Raziskave tega pojava so pokazale, da se retorične konvencije, ki določajo njeno rabo, glede na jezik (npr. Vassileva 2000), žanr (npr. Crismore in Farnsworth 1990) in vedo (npr. Vold 2006) močno razlikujejo.

Epistemska naklonskost v slovenščini je bila predmet raziskav v posameznih neleposlovnih žanrih, v katerih je izražanje stopnje gotovosti ključnega pomena. Posebno pozornost so izražanju nezanesljivost namenili raziskovalci poročevalskih besedil: ker v tovrstnih besedilih izražanje nedokazanosti in nezanesljivosti igra ključno vlogo, so se posvečali zlasti tistim izrazom, ki so značilni za poročevalska besedila, npr. *naj bi + deležnik* (Korošec za to strukturo uvaja izraz *nepovednik*), *menda, baje, domneven* (Korošec 1998; Kalin Golob 2006). Korošev model (1998: 203) sporočanjске vloge *nepovednika* na podlagi analize novejšega novinarskega diskurza dopolnjujeta Gaja Červ in Monika Kalin Golob (2012). Izražanje večje ali manjše stopnje zavezanosti vsebini propozicije je ključnega pomena tudi v znanstvenih besedilih (prim. Hyland 1998); v znanstvenih člankih je rabo te kategorije metadiskurza v slovenščini analizirala Vesna Mikolič (2007), in sicer z vidika analize argumentacijske strukture besedila.

Nabor izrazov, uporabljenih v pričujoči raziskavi, je prilagojen vrsti gradiva in metodi analize; v primerjavi z naborom, ki ga za slovenščino navaja Toporišič (1976/2000: 522–25), je precej ožji. V raziskavi se glede na žanr analiziranih besedil osredotočam le na tiste izraze epistemske naklonskosti, ki se najpogosteje pojavljajo v razmeroma formalnih sodobnih pisnih besedilih s poljudnoznanstveno tematiko, zato so izrazi, ki so zajeti v analizi nekoliko drugačni tudi od izrazov, ki so bili predmet analiz poročevalskih besedil (Korošec 1998) in znanstvenih besedil (Mikolič 2007). Zaradi uporabe korpusnega pristopa se prav tako osredotočam na nabor tistih izrazov, ki so za takšno iskanje primerni. Ob tem je nabor izrazov delno prilagojen tudi modelom izražanja epistemske naklonskosti, ki so jih uporabili v primerljivih raziskavah (npr. Roeder in Hansen 2006; van der Auwera, Schalley in Nuyts 2005; Hyland 1998 itd.), da bi zagotovila čim boljše primerljivost rezultatov.

V tej raziskavi tako kot izraze epistemske naklonskosti obravnavam naslednje leksikogramatikalne kategorije:

1. epistemski glagoli: glagoli domnevanja (npr. *domnevati, predvidevati*), glagoli sklepanja (npr. *sklepati, izpeljati*), citatni glagoli, s katerimi se navajajo izsledki drugih in ki hkrati nakazujejo avtorjev odnos do teh izsledkov (npr. *X trdi, Y meni*) in glagoli zaznavanja/opažanja (npr. *zdeti se*);
2. epistemski naklonski glagoli, tako *utegniti, moči*, ki imata primarni epistemski pomen, kot glagol *morati*, ki je v epistemskem pomenu rabljen sekundarno (npr. *Moral je imeti veliko denarja, da je lahko sezidal tako veliko hišo.*);
3. členek *naj* v epistemskem pomenu;
4. epistemski naklonski prislovi: ob najpogostejšem večpomenskem prislovu *lahko* še *morda, mogoče, nemara, morebiti, možno, domnevno, verjetno, gotovo, zagotovo, najbrž, očitno*;
5. epistemski naklonski pridevniki (*možen, mogoč, gotov, morebiten, domneven, verjeten*).

2 Poljudnoznanstveni diskurz v prevodu

Poljudnoznanstveni članki se v slovenščino (in mnoge druge jezike) prevajajo relativno pogosto, zato predstavljajo besedilni žanr, ki je za prevodoslovne raziskave zelo relevanten. Hkrati je poljudnoznanstveni diskurz zanimiv tudi zato, ker je že sam po sebi »prevod« (lahko tudi v istem jeziku) znanstvenega diskurza za širše občinstvo. Z vprašanjem prevajanja poljudnoznanstvenega diskurza se s prevodoslovnega vidika, v kontekstu demokratizacije znanja, ukvarja Susanne Göpferich (2008), ki poudarja nujnost popularizacije znanstvenih spoznanj v nacionalnih jezikih in ugotavlja, da lahko zaradi prevlade angleščine v znanstvenem diskurzu nastane komunikacijska pregrada, če zanemarimo popularizacijo znanstvenih dosežkov skozi poljudnoznanstvene žanre v nacionalnih jezikih.

Primerjanje poljudnoznanstvenega in znanstvenega diskurza je zelo pogosto, zlasti znotraj žanrsko usmerjenih razprav, saj sta si obe vrsti diskurza zaradi nekaterih skupnih značilnosti (npr. obravnavana tematika) sorodni: kot pri prevajanju znanstvenega diskurza tudi pri prevajanju poljudnoznanstvenega diskurza, sicer v nekoliko manjši meri, predstavlja izziv terminologija (s problematiko vpliva tujih jezikov na slovenščino v znanstvenih besedilih se zlasti z besedotvornega vidika tudi na primeru prevajanja ukvarja Ada Vidovič Muha 1986).

Vendar je treba upoštevati, da se poljudnoznanstveni diskurz od znanstvenega v mnogih dimenzijah (npr. strukturi besedila) razlikuje: s pomočjo analize diskurza sta sorodnosti in razlike v argumentaciji in drugih značilnostih znanstvenega in poljudnoznanstvenega diskurza v slovenščini obravnavala Erika Kržišnik (1986) in Tomaž Sajovic (1986), v mednarodnem prostoru so se z razmejitvijo poljudnoznanstvenega in znanstvenega diskurza ukvarjali Myers (1994), Crismore in Farnsworth (1990), Parkinson in Adendorff (2004) idr.

Ob tem se postavlja vprašanje, kako pomembno je pri prevajanju tovrstni besedil prilagajanje ciljni kulturi. Eden najpomembnejših sodobnih teoretikov s področja prevodoslovja, Toury (1995), v okviru svojega ciljno-usmerjenega pristopa k prevajanju uvaja koncept začetne norme, na podlagi katere lahko značilnosti prevodov opišemo v smislu osnovnega nasprotja med ustreznostjo (definira jo kot sledenje normam kulture izvirnika) in sprejemljivostjo (definira jo kot sledenje normam ciljne kulture). Pri procesu prevajanja poljudnoznanstvenega besedila je sledenje normam ciljne kulture ključnega pomena za to, da lahko bralci v ciljni kulturi besedilo ustrezno sprejemajo.

3 Zakaj je prevajanje izrazov epistemske naklonskosti problematično?

Vendar pa se prav pri prilagajanju besedila ciljni kulturi prav pri prevajanju epistemske naklonskosti pojavlja več zelo specifičnih problemov. Čeprav izrazi epistemske naklonskosti sami ne spreminjajo vsebine besedila, pa vsekakor izražajo avtorjev odnos do problematike, ki jo v besedilu obravnava, saj odražajo stopnjo gotovosti in avtorjeve zavezanost povedanemu. Prav zato je verjetno, da se vsaj nekateri prevajalci le stežka odločijo, da bi posegli v izražanje epistemske naklonskosti in s tem spreminjali gotovostni okvir, v katerega je neka trditev v besedilu postavljena.

S problematiko prevajanja epistemske naklonskosti so se že v osemdesetih letih ukvarjali Tabakowska (1989) ter Markkanen in Schröder (1989), slednja predvsem z vidika pragmatike in metadiskurza, v okviru raziskav t. i. *omejevalcev* oziroma 'hedges'. Približno deset let kasneje je tematiko epistemske naklonskosti s stališča angleško-švedske kontrastivne analize sistematično obdelala tudi Karin Aijmer (1999). Elzbieta Tabakowska (1989) razčlenjuje rabo prislovov, ki izražajo epistemsko naklonskost v zgodovinski knjigi v angleškem jeziku, in ugotavlja, katere ustreznice so bile za posamezne izraze izbrane v poljskem prevodu iste knjige. Tabakowska (1989) pokaže, da se prevodne ustreznice močno razlikujejo od slovarskih ustreznic in meni, da so prevodne ustreznice izbrane na podlagi prevajalčeve ocene o avtorjevi zavezanosti vsebini. Raija Markkanen in Hartmut Schröder (1989) se v svoji študiji ukvarjata s prevajanjem metadiskurzne kategorije *omejevalcev* v znanstvenih besedilih: pri analizi prevodov znanstvenih besedil, ki so jih prevedli avtorji sami, sta ugotovila, da so vsi trije pisci-prevajalci v procesu močno posegli v strukturo in pogostost omejevalcev, da bi besedilo prilagodili ciljni kulturi. Toda to je bilo mogoče predvsem zato, ker so bili prevajalci hkrati tudi pisci besedil, Markkanen in Schröder (1989) pa sta postavila zelo tehtno vprašanje, kako se s tem problemom spopada prevajalec, ki ni avtor besedila, in ali bi prevajalec tudi v tem primeru rabo omejevalcev lahko prilagajal ciljni kulturi. Vprašanja sekundarnega poseganja v epistemsko naklonskost se je lotila tudi Anna Mauranen (1997), in sicer z analizo lektorskih popravkov v znanstvenih besedilih: ugotovila je, da so bili ti na področju omejevalcev minimalni, saj se je lektorjem zdelo, da bi takšni popravki pomenili poseganje na avtorjevo področje.

V nasprotju s prevodoslovno usmerjenimi raziskavami se tematike epistemske naklonskosti v prevodu nekateri lotevajo tudi z nekoliko drugačnega, kontrastivnega vidika. Karin Aijmer (1999) analizira izražanje epistemske naklonskosti v prevodih iz švedščine v angleščino in iz angleščine v švedščino z vidika kontrastivne slovnice: osredotoči se predvsem na vprašanje, ali se naklonski glagoli prevajajo z naklonskimi glagoli ali drugimi slovničnimi kategorijami in ugotavlja, da so tu razlike med jeziki (celo med razmeroma sorodnimi jeziki) precejšnje.

Prevajalec poljudnoznanstvenega besedila se pri prevajanju izrazov epistemske naklonskosti torej srečuje z razmeroma zapletenim problemom: konvencije rabe omejevalcev (in posledično s tem tudi izrazov epistemske naklonskosti) so v jezikih zelo različne, prav tako se med jeziki razlikujejo tudi sredstva za izražanje epistemske naklonskosti. Ker so kontrastivne študije retoričnih konvencij (npr. Pisanski Peterlin 2005) pokazale, da se raba metadiskurza v slovenščini in angleščini močno razlikuje, hkrati pa so analize izražanja naklonskosti za slovenščino (npr. Roeder in Hansen 2006) pokazale, da se v njej epistemska naklonskost izraža precej drugače kot v angleščini (npr. Palmer 2001), je mogoče predvideti, da se v številnih primerih prevajalec znajde pred vprašanjem, ali naj prevod prilagodi ciljni kulturi in izraz epistemske naklonskosti vstavi, izpusti ali spremeni, in s tem močno poseže v besedilo, ali naj kot vodilo pri prevajanju tovrstnih izrazov jemlje ustreznost in sledi izvorniku, s tem pa tvega, da bo jezik v prevodu drugačen od slovenščine, ki jo najdemo v primerljivih slovenskih izvornikih.

4 Korpus in metodologija

4.1 Korpus

Korpus, analiziran v tej raziskavi, sestavljajo poljudnoznanstveni članki, objavljeni v slovenščini. Poljudnoznanstveni članki so bili izbrani zato, ker se v slovenskem prostoru pogosto srečujemo s tovrstnimi besedili, ki so bila v slovenščino prevedena iz tujih jezikov, zlasti iz angleščine in nemščine, hkrati pa obstaja tudi vrsta revij, ki objavljajo izvirna poljudnoznanstvena besedila v slovenščini. Prav zato so poljudnoznanstveni članki pomemben vir podatkov o tem, kako se izvirna in prevedena besedila razlikujejo.

Korpus, ki obsega 200.000 besed, je sestavljen iz dveh približno enako velikih podkorpusev, podkorpuse izvornikov in podkorpuse prevodov; podrobnejši podatki o dolžini podkorpusev so predstavljeni v tabeli 1. Podkorpus izvornikov obsega 30 poljudnoznanstvenih člankov, ki so bili med letoma 1996 in 2000 objavljeni v slovenski poljudnoznanstveni reviji; avtorji vseh člankov so rojeni govorniki slovenščine. Podkorpus prevodov obsega 30 poljudnoznanstvenih člankov, ki so bili med letoma 2006 in 2008 objavljeni v slovenski izdaji mednarodne poljudnoznanstvene revije; vsi članki so prevodi izvirnih angleških člankov; vsi prevajalci (skupno 10), ki so sodelovali pri prevajanju člankov, so rojeni govorniki slovenščine. V skladu z uredniško prakso v obeh revijah so bila vsa besedila v korpusu tudi lektorirana.

Tabela 1: Podatki o obsegu korpusa.

	Izvorniki	Prevodi
Okvirno število besed v korpusu	95.000	105.000
Povprečno število besed/ besedilo	3166	3500

Kot je razvidno iz tabele 1, je podkorpus izvornikov nekoliko manjšega obsega kot podkorpus prevodov. Čeprav je razlika majhna, je treba zaradi nje rezultate predstaviti v primerljivi obliki, zato so vsi rezultati primarno predstavljeni v obliki števila pojavitev na 1000 besed.

4.2 Metodologija

Prvi del analitičnega postopka je obsegal kvantitativno analizo korpusa. Besedilni korpus v elektronski obliki je bil analiziran s pomočjo programskega orodja WordSmith Tools (Scott 1996), verzija 4.0. Analiza je bila narejena na podlagi seznama izrazov epistemske naklonskosti; leksikogramatikalne kategorije, ki so zajete, so podrobneje predstavljene v razdelku 2. Rezultati elektronske analize so bili nato ročno pregledani in v tem delu postopka so bili izločeni vsi zadetki, ki niso izražali epistemske naklonskosti. Končni rezultati so bili nato za vsako od kategorij izraženi v obliki absolutnega števila vseh pojavitev in preračunani v število pojavitev na 1000 besed. Ob tem je bil za vsako od kategorij izračunan tudi odstotni delež, ki ga pred-

stavlja glede na vse identificirane izraze epistemske naklonskosti. Drugi del postopka je obsegal analizo rabe posameznih kategorij epistemske naklonskosti; analiza rabe je temeljila na analizi sobesedila.

5 Rezultati in razprava

V tabeli 2 so predstavljeni rezultati korpusne analize obeh podkorpusov (izvirnikov in prevodov) za vsako od petih leksikogramatikalnih kategorij (epistemski glagoli, epistemski naklonski glagoli, členek *naj* v epistemskem pomenu, epistemski prislovi in epistemski pridevniki) in za vse kategorije skupaj. Rezultati so za vsako od kategorij predstavljeni v obliki skupnega števila pojavitev (prvi stolpec), v obliki števila pojavitev na 1000 besed (drugi stolpec) in v obliki odstotnega deleža posamezne kategorije v razmerju do vseh izrazov epistemske naklonskosti (tretji stolpec).²

Tabela 2: Pogostost posameznih kategorij za izražanje epistemske naklonskosti

	Izvirniki			Prevodi		
	Absolutno število	/1000 besed	%	Absolutno število	/1000 besed	%
<i>Epistemski glagoli</i>	139	1,5	18,6	495	4,7	47,4
<i>Naklonski gl.</i>	16	0,2	2,1	29	0,3	2,8
<i>Naj</i>	54	0,6	7,2	75	0,7	7,2
<i>Epistemski prislovi</i>	459	4,8	61,3	427	4,1	40,8
<i>Epistemski pridevniki</i>	81	0,8	10,8	19	0,2	1,8
<i>Skupaj</i>	749	7,9	100	1045	10,0	100

Rezultati korpusne analize kažejo razliko v pogostosti rabe epistemske naklonskosti med besedili, ki so bila v slovenščini napisana izvorno, in besedili, ki so bila v slovenščino prevedena: v izvirnikih se je v povprečju pojavljalo 7,9 izraza epistemske naklonskosti na 1000 besed, v prevedenih besedilih pa je bilo takih izrazov nekoliko več, v povprečju 10 na 1000 besed. V prevodih je torej tovrstnih izrazov približno 25 odstotkov več kot v primerljivih izvirnikih, kar pomeni, da je razlika med podkorpusoma precejšnja. Pregled posameznih kategorij epistemske naklonskosti pokaže, da so v nekaterih posameznih kategorijah razlike večje: razlika med izvirniki in prevodi je posebej izrazita pri epistemskih glagolih in epistemskih prislovih.

² Treba je poudariti, da se v vseh kategorijah epistemske modalnosti glagoli lahko pojavljajo v vseh naklonih (povednem, pogojnem in velednem). V nekaterih primerih lahko izbira glagolskega naklona poudari epistemsko naklonskost propozicije, vendar je obseg pričujočega korpusa premajhen oziroma je takšnih primerov premalo, da bi bilo mogoče uporabljeni model utemeljeno nadgraditi s kategorijo naklona.

5.1 Epistemski glagoli

V besedilih, ki so bila v slovenščino prevedena iz angleščine, so epistemski glagoli najpogostejše sredstvo za izražanje epistemske naklonskosti; v povprečju jih je na 1000 besed 4,7. V izvirnih slovenskih besedilih pa se epistemski glagoli pojavljajo izrazito redkeje: v povprečju 1,5 na 1000 besed in so šele druga najpogostejša kategorija. Tudi primerjava odstotnega deleža epistemskih glagolov med vsemi izrazi epistemske naklonskosti pokaže izrazito razliko med obema korpusoma: v prevodih so epistemski glagoli rabljeni skoraj v polovici primerov, ko je izražena epistemska naklonskost (47,4 %), v izvirnih slovenskih besedilih pa so rabljeni v manj kot dvajsetih odstotkih primerov (16,8 %).

Primerjava posameznih epistemskih glagolov pokaže nekaj zanimivih razlik tudi med podkategorijami epistemskih glagolov. Med vsemi epistemskimi glagoli so v obeh podkorpusih najpogosteje rabljeni citatni glagoli (npr. *praviti*, *trditi*); a razlika med obema podkorpusoma je zelo velika: v prevodih iz angleščine so ti glagoli rabljeni petkrat pogosteje kot v slovenskih izvornikih. Razmeroma pogosto so v obeh podkorpusih rabljeni tudi glagoli opažanja (npr. *kazati*, *zdeti se*); a tudi pri teh je mogoče opaziti veliko razliko med izvorniki in prevodi: v prevodih se pojavljajo še enkrat pogosteje kot v primerljivih izvornikih.

Glagoli domnevanja (npr. *domnevati*, *predvidevati*) in sklepanja (npr. *sklepati*, *izhajati*) so v obeh podkorpusih redko rabljeni. Glagoli domnevanja so v obeh podkorpusih približno enako pogosti, medtem ko so glagoli sklepanja petkrat pogostejši v podkorpusu izvornikov, vendar je treba pri tem upoštevati, da je skupno število pojavitev teh glagolov v celotnem korpusu zelo majhno (25). Primeri rabe posameznih kategorij epistemskih glagolov (1–8) so navedeni spodaj:

Citatni glagoli:

(1) Kot *trdita* Weidenhamer in njegov kolega Michael Clement v članku, ki sta ga objavila julija lani, namreč razmerje teh kovin v nekaterih vzorcih kaže, da izhajajo iz spajke, kakršno uporabljajo pri izdelavi plošč tiskanega vezja. (Prevod)

(2) Pater Simon pa je bolj sledil usmeritvam časa; uporabljal je tudi nihalce karinak, ki zanj bioenergetiki *menijo*, da »išče, najde in zdravi«. (Izvirnik)

Glagoli opažanja:

(3) A *zdi se*, da si večina ptic ne upa prečkati črte, kjer se lomijo valovi. (Prevod)

(4) Vse torej *kaže*, da začetek kmetovanja ni bil stvar človekove svobodne izbire, ampak nujna prilagoditev človeške vrste, ki se je soočala s krizo okolja. (Izvirnik)

Glagoli domnevanja:

(5) *Informacije*, ki jih genske karte vsebujejo, nam služijo pri iskanju novih genov, tudi takšnih, za katere sicer ne vemo, katero beljakovino kodira njihovo nukleotidno zaporedje, *predvidevamo* pa, kakšen bi utegnil biti fiziološki učinek njihovega delovanja. (Izvirnik)

(6) Zaradi luknjic na izrabljenih petah sandal in sledov isker na oglavu lahko *domnevamo*, da so tisti, ki so jih nosili, radi sedeli ob ognju. (Prevod)

Glagoli sklepanja:

(7) *Iz teh povezav lahko sklepamo, da so se fotoreceptorji pri muhah, ljudeh in večini drugih živali razvili iz iste vrste celic, iz katerih sta sčasoma nastali dve novi vrsti celic.* (Prevod)

(8) *Ali je ta v celoti znana, ne moremo zanesljivo trditi, vsekakor pa lahko iz skupnih lastnosti obeh in še drugih vrst sklepamo o posebnem dinarskem (zahodno-balkanskem, ilirskem) tipu areala.* (Izvirnik)

5.2 Naklonski glagoli

Za naklonske glagole lahko ugotovimo, da v nobenem od podkorpusov niso pomembni izrazi epistemske naklonskosti: to se ujema z ugotovitvami, ki jih v svoji študiji predstavljajo van der Auwera, Schalley in Nuyts (2005). V slovenskih besedilih so v obeh podkorpusedih rabljeni izjemno redko, a vendar se v prevedenih besedilih pojavljajo nekoliko pogosteje kot v izvirnikih (razmerje je 0,8 : 0,3); tudi relativno je njihov delež v prevedenih besedilih nekoliko večji (2,8 %) kot v izvirnikih (2,1 %). To dejstvo je morda tudi posledica vpliva angleških izvirmikov, čeprav je treba priznati, da je v tem primeru ta vpliv komaj zaznaven.

Primeri (9) in (10) ponazarjata rabo naklonskega glagola *utegniti*, ki se v vsakem od podkorpusedov pojavi v po osmih primerih.

(9) *Pokrajina bi se utegnila komu zdeti brezupno dolgočasna, nam pa se je zdela tako brezčasna, da nam je vzbujala strahospoštovanje.* (Prevod)

(10) *Čeprav bo slika zato le površna, utegne biti dovolj zanimiva.* (Izvirnik)

Primer (11) ponazarja rabo naklonskega glagola *morati*, ki v slovenščini sicer primarno izraža oblagacijo, obveznost oziroma nujnost, sekundarno pa tudi epistemsko (logično) nujnost (sklepanje, verjetnost, gotovost). Primeri naklonskega glagola *morati* se v epistemskem pomenu pojavljajo nekoliko pogosteje v prevodih, kar je lahko posledica interference iz angleščine.

(11) *Fiziki so že dolgo sumili, da mora taka »energija vakuuma« obstajati, saj kvantna polja s svojo energijo napolnjujejo celo najbolj prazne koticke daleč stran od galaksij.* (Prevod)

(10) *Vse to ni moglo biti zgolj naključje.* (Izvirnik)

5.3 Členek naj

Členek *naj* se v obeh korpusih v epistemski vlogi pojavlja sicer razmeroma redko, a pogosteje kot naklonski glagoli. Podobno kot pri naklonskih glagolih je tudi pri členku *naj* v epistemski vlogi mogoče ugotavljati nekoliko pogostejšo rabo v prevedenih besedilih (razmerje med izvirkami in prevodi je 0,57 : 0,71 na 1000 besed), vendar razlika še zdaleč ni izrazita. Če primerjamo proporcionalna deleža izrazov epistemske naklonskosti s členkom *naj* v obeh podkorpusedih, ugotovimo, da sta popolnoma enaka, saj v obeh predstavljata 7,2 odstotka izrazov epistemske naklonskosti.

Spodnja stavka (12 in 13) sta primera rabe členka *naj* v epistemski vlogi; členek *naj* je v epistemski vlogi rabljen skoraj izključno v kombinaciji z *bi* in je funkcijsko soroden (formalno pa seveda enak) Koroščevemu (1998) *nepovedniku*, torej strukturi, ki se v poročevalskih žanrih uporablja za izražanje nedokazanosti.

(12) *Po napovedih naj bi se povpraševanje po gorivu in hrani do sredine stoletja več kot podvojilo in številne znanstvenike skrbi, da bodo v prihajajočih desetletjih podnebne spremembe izničile dosežke v produktivnosti kmetijske proizvodnje.* (Prevod)

(13) *Na nekaterih mestih naj bi se nahajale prazgodovinske naselbine in gomilna grobišča, kar pa še ni dobro raziskano.* (Izvirnik)

Členek *naj* se v besedilih seveda pojavlja tudi v drugih vlogah, vendar primeri, v katerih ne izraža epistemske naklonskosti (kot npr. 14 in 15), niso šteti med rezultate.

(14) *Omenimo naj samo najmočnejše potrese, ki so zaznamovali potresno zgodovino naše dežele.* (Izvirnik)

(15) *Možje so me povabili, naj prisedem in pijem.* (Prevod)

5.4 Epistemski prislovi

V nasprotju z naklonskimi glagoli in členkom *naj* pa so v obeh podkorpustih prislovi izrazito pomembno sredstvo za izražanje epistemske naklonskosti. V izviričkih so daleč najpogosteje uporabljana kategorija (v povprečju jih je 4,83 na 1000 besed) in predstavljajo celo 61,3 odstotka vseh izrazov epistemske naklonskosti v teh besedilih. Tudi v prevodih se pojavljajo razmeroma pogosto, vendar manj pogosto kot v izviričkih (4,07 na 1000 besed); prav tako je opazna razlika ta, da so v prevodih šele druga najpogostejša kategorija, za epistemskimi glagoli, predstavljajo pa 40,8 odstotka vseh izrazov epistemske naklonskosti v tem podkorpustu.

Primerjava pogostosti posameznih prislovov pokaže, da se večinoma pojavljajo v obeh korpusih (izjema so prislovi *morebiti*, ki se v prevodih ne pojavlja, v korpusu izviričnikov pa je zelo redek, saj se pojavi le trikrat, *bržkone*, ki se pojavlja le v prevodih, prav tako le trikrat, in *nemara*, ki se prav tako pojavlja le v prevodih, in sicer dvakrat). Ostali prislovi so večinoma rabljeni približno enako pogosto v obeh korpusih, izjemi sta *morda*, ki je v prevodih štirikrat pogostejši kot v izviričkih, in *lahko*. *Lahko* je daleč najpogostejši prislov v obeh podkorpustih, saj predstavlja približno polovico vseh primerov, v katerih se pojavljajo prislovi. V prevodih je precej manj pogost kot v izviričkih; v prevodih se v epistemski vlogi pojavi v 169 primerih, v izviričkih pa v 255 primerih. Pri tem je treba seveda upoštevati, da *lahko* ni vedno rabljen v epistemskem pomenu, vendar so v tej raziskavi upoštevani le primeri, v katerih je njegova raba epistemska. Spodnji primeri (16–19) ilustrirajo rabo epistemskih prislovov v obeh podkorpustih.

(16) *Morda so se razvili že pred več kot 100 milijoni let, ko je razpadala velikanška kopnina Pangea.* (Prevod)

(17) *Odgovore bo mogoče poiskati šele z opazovanjem dovolj velikega števila poskusnih živali v daljšem časovnem obdobju.* (Izvirnik)

(18) *Takšne poškodbe na kosti bi lahko nastale tako, da je pri stisku kosti z drugim ali tretjim meljakom nastal odlom, ki se konča prečno na distalnem delu kosti. Istočasno bi lahko poškodbi, ki sta bližje skupaj, nastali kot posledica manjšega pritiska na kost z zobmi, ki ležijo rostralno (v smeri proti rilcu).* (Izvirnik)

(19) *Lahko bi rekli, da so v Indoneziji ognjeniki kulturni lonec, v katerem se mešajo – ali pa tudi ne – mysticizem, sodobno življenje, islam in druge religije. Indonezijo, pisano združbo ras, verstev in jezikov, povezujejo ognjeniki.* (Prevod)

5.5 Epistemski pridevniki

Pridevniki se v obeh podkorpusah pojavljajo razmeroma redko, v prevodih še precej redkeje kot v izvornikih: razmerje je 0,18 : 0,85 pojavitve na 1000 besed. V prevodih predstavljajo le 1,8-odstotni delež vseh izrazov epistemske naklonskosti, medtem ko so v korpusu izvornikov relativno nekoliko pomembnejši, saj je epistemska naklonskost z njimi izražena v 10,8 odstotka primerov. Pri tako nizkih številkah veliko pove tudi podatek o skupnem številu pojavitvev: v podkorpusu izvornikov, ki je sicer nekoliko manj obsežen, je epistemskih pridevnikov 81, v nekoliko bolj obsežnem podkorpusu prevodov pa le 19.

Zdi se, da je mogoče potegniti vzporednico med opaženo razliko pri rabi epistemskih pridevnikov v obeh podkorpusah in ugotovitvami raziskave Sari Eskola (2004). Na osnovi raziskave treh neosebnihih struktur v prevedeni in neprevedeni finščini je Eskola (2004: 96) ugotovila, da se v prevedeni finščini jezikovna sredstva, ki so lastna le ciljnemu jeziku (v tem primeru finščini), ne pa tudi izvornemu jeziku (v tem primeru angleščini in ruščini), pojavljajo precej manj pogosto kot v neprevedeni finščini. Eskola (2004: 96) to razlaga z dejstvom, da prevajalci pogosto poenostavijo proces prevajanja tako, da posežejo po najbolj očitni prevodni ustreznic, ki je najbolj podobna tisti v izvornem besedilu, pozabljajo pa na alternative, ki so v ciljnem jeziku prav tako na voljo, v izvornem jeziku pa nimajo vzporedne ustreznice. Lahko bi torej sklepali, da je zelo redka raba epistemskih pridevnikov v prevodih lahko neposredna posledica dejstva, da je takšna raba tudi v angleščini precej omejena.

Skoraj vsi pridevniki, ki se v korpusu pojavljajo v epistemski vlogi (*mogoč, morebiten, možen, domneven*), so pogostejši v podkorpusu izvornikov, edina izjema je *verjeten*, ki pa se v celoti pojavlja izjemno redko. Primera (20 in 21) ponazarjata rabo pridevnikov za izražanje epistemske naklonskosti.

(20) *Kako vnašamo gene v telesne celice? Možni sta dve strategiji: »ex vivo« ter »in vivo«.* (Izvirnik)

(21) *Zato Miner ves čas preži na morebitne začetne znake bolezni.* (Prevod)

6 Sklep

Izhodiščna predpostavka za pričujočo raziskavo je bila, da je mogoče razlike med jezikom prevodov poljudnoznanstvenih besedil in izvirnih poljudnoznanstvenih besedil opazovati tudi pri izražanju epistemske naklonskosti. Analiza je pokazala, da se podkorpora razlikujeta v pogostosti rabe izrazov epistemske naklonskosti: v prevedenih besedilih je izrazov epistemske naklonskosti približno 25 odstotkov več kot v izvirnikih.

Analiza je pokazala, da lahko ugotavljamo tudi razlike v pogostosti rabe posameznih kategorij epistemske naklonskosti: prevajalci za izražanje epistemske naklonskosti torej posegajo po drugačnih sredstvih kot pisci izvirnikov. Glede na to, da so vsi prevajalci rojeni govorniki slovenščine in da so bila besedila tudi lektorsko in uredniško pregledana, razlika zanesljivo ni posledica nezadostne jezikovne kompetence, zelo verjetno pa je vzrok zanjo interferenca.

Najizrazitejša razlika se je pokazala pri epistemskih glagolih, ki jih je bilo v prevedenih besedilih mnogo več kot v izvirnih. To morda pomeni, da so se prevajalci pri teh glagolih – za katere raziskave kažejo, da so najpogostejša izbira za izražanje epistemske naklonskosti v angleščini (Hyland 1998) – verjetno redkeje odločali, da bi jih nadomeščali z epistemski prislovi, saj vsak od glagolov vsebuje dodaten pomen (npr. sklepanje, dvom, izpeljevanje), ki so mu morda pripisovali (pre)veliko vlogo.

Očitno je torej, da so prevajalci analiziranih besedil v svojih prevodih epistemsko naklonskost pogosto izražali drugače, kot jo izražajo pisci primerljivih izviri besedil v slovenščini: jezik prevodov je bil torej drugačen od jezika primerljivih izviri slovenskih besedil. Čeprav so bili razlogi za odločitve prevajalcev verjetno včasih bolj, včasih manj utemeljeni, pa je nujno, da se dejstva, da slovenščina v prevodih ni enaka slovenščini v izvirnikih, zavedamo, in da ga upoštevamo tako pri pouku prevajanja kot pri pouku materinščine.

VIRI IN LITERATURA

- Karin AIJMER, 1999: Epistemic possibility in an English-Swedish contrastive perspective. *Out of corpora: Studies in honour of Stig Johansson*. Ur. H. Hasselgård, S. Oksefjell. Amsterdam: Rodopi. 301–23.
- AVON CRISMORE, RODNEY FARNSWORTH, 1990: Metadiscourse in popular and professional science discourse. *The Writing Scholar*. Ur. W. Nash. Newbury Park, CA: Sage. 118–36.
- JENNIFER COATES, 1987: Epistemic modality and spoken discourse. *Transactions of the Philological Society* 85. 110–31.
- GAJA ČERV, MONIKA KALIN GOLOB, 2012: Sporočanje vlog in raba dvodelnega člena *naj bi z deležnikom na -l* v sodobnem tiskanem poročevalstvu. *Slavistična revija* 60/2. 131–49.
- SARI ESKOLA, 2004: Untypical frequencies in translated language: A corpus-based study on a literary corpus of translated and non-translated Finnish. *Translation*

- Universals – Do They Exist?* Ur. A. Mauranen, P. Kujamäki. Amsterdam: John Benjamins. 83–99.
- Susanne GÖPFERICH, 2008: Democratization of knowledge through popularizing translation. *English in Academia: Catalyst or Barrier?* Ur. C. Gnutzmann. Tübingen: Gunter Narr Verlag. 117–28.
- Robert GROŠELJ, 2007: Miklošičev prispevek k skladenjski obravnavi starocerkvenoslovanskega nepredložnega mestnika. *Slavistična revija* 55/1/2. 105–31.
- Ken HYLAND, 1998: *Hedging in scientific research articles*. Amsterdam, Filadelfija: John Benjamins.
- France JESENOVEC, 1968: Naklonskost oblik, ki izražajo prihodnji čas. *Jezik in slovnstvo* 13/2. 52–55.
- Monika KALIN GOLOB, 2006: Stilistika poročevalstva in poročevalski stil: od prvih dnevnikov do tabloidizacije medijev. *Slavistična revija* 54/pos. št. *Slovensko jezikoslovje danes*. Ur. A. Vidovič Muha. 281–92.
- Tomo KOROŠEC, 1998: *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Erika KRŽIŠNIK, 1986: Revijalni tip poljudnoznanstvenega besedila. *Simpozij Slovenski jezik v znanosti 1* (Razprave Filozofske fakultete). Ur. A. Vidovič Muha. Ljubljana: ZIFF. 59–70.
- Olga KUNST GNAMUŠ, 1984: Tvorjenje in razumevanje povedi – poskus pragmatične razčlembе. *Jezik in slovnstvo* 31/1–2. 10–59.
- Raija MARKKANEN, Hartmut SCHRÖDER, 1989: Hedging as a translation problem in scientific texts. *Special Languages: From human thinking to thinking machines*. Ed. C. Laurén, M. Nordman. Clarendon: Multilingual Matters. 171–79.
- Anna MAURANEN, 1997: Hedging in language revisers' hands. *Hedging and discourse: Approaches to the analysis of a pragmatic phenomenon in academic texts*. R. Markkanen, H. Schröder (ur.). Berlin in New York: Walter de Gruyter. 115–33.
- , 2000: Strange strings in translated language: A study on corpora. *Intercultural Faultlines. Research Models in Translation Studies 1: Textual and Cognitive Aspects*. Ur. M. Olohan. Manchester, Northampton, MA: St Jerome. 119–42.
- Vesna MIKOLIČ, 2007: How to express the power of arguments in academic discourse. *Wissenschaftliches Schreiben abseits des englischen Mainstreams/ Academic Writing in Languages Other than English*. Ur. U. Doleschal, H. Gruber. Frankfurt ob Majni: Peter Lang. 104–25.
- Greg MYERS, 1994: Narratives of science and nature in popularizing molecular genetics. *Advances in Written Text Analysis*. Ed. M. Coulthard. London, New York: Routledge. 179–90.
- Maeve OLOHAN, Mona BAKER, 2000: Reporting that in translated English: Evidence for subconscious processes of explicitation? *Across Languages and Cultures* 1/2. 141–58.

- Frank R. PALMER, [1986] 2001: *Mood and Modality*. Cambridge: University Press.
- Jean PARKINSON, Ralph ADENDORFF, 2004: The use of popular science articles in teaching scientific literacy. *English for Specific Purposes* 23/4. 379–96.
- Agnes PISANSKI PETERLIN, 2005: Text-organising metatext in research articles: An English-Slovene contrastive analysis. *English for Specific Purposes* 25/3. 307–19.
- , 2009: Izražanje svojilnosti v prevedeni slovenščini: Korpusna analiza. *Jezikovni korpusi v medkulturni komunikaciji*. Ur. V. Mikolič. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales. 105–16.
- Carolyn ROEDER, Björn HANSEN, 2006: Modals in contemporary Slovene. *Wiener slavistisches Jahrbuch* 52. 153–70.
- Tomaž SAJOVIC, 1986: Razmerje med poljudnoznanstvenim in znanstvenim jezikom. V *Simpozij Slovenski jezik v znanosti 1* (Razprave Filozofske fakultete). Ur. A. Vidovič Muha. Ljubljana: ZIFF. 49–58.
- Mike SCOTT, 1996: *WordSmith Tools*. Oxford: English Software.
- Mojca SMOLEJ, 2004: Obvezni in neobvezni členki. *Slavistična revija* 52/2. 144–55.
- Elżbieta TABAKOWSKA, 1989: Lexical markers of subjective modality and translation equivalence in English and Polish. *Multilingua* 8/1. 21–36.
- Jože TOPORIŠIČ, [1976] 2000. *Slovenska slovnica*. 4. izdaja. Maribor: Obzorja.
- Gideon TOURY, 1995: *Descriptive translation studies and beyond*. Amsterdam, Filadelfija: John Benjamins.
- Johan VAN DER AUWERA, Ewa SCHALLEY, Jan NUYTS, 2005: Epistemic possibility in a Slavonic parallel corpus: A pilot study. *Modalität in slavischen Sprachen: Neue Perspektiven*. Ur.: P. Karlík, B. Hansen. München: Sagner. 201–17.
- Irena VASSILEVA, 2001: Commitment and detachment in English and Bulgarian academic writing. *English for Specific Purposes* 20/1. 83–102.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1986: Tipološki pregled nekaterih vplivov na slovenski znanstveni jezik. *Simpozij Slovenski jezik v znanosti 1* (Razprave Filozofske fakultete). Ur. A. Vidovič Muha. Ljubljana: ZIFF. 23–41.
- , 1998: Pomenski preplet glagolov *imeti* in *biti* – njuna jezikovnosistemska stilistika. *Slavistična revija* 46/4. 293–353.
- Eva Thue VOLD, 2006: Epistemic modality markers in research articles: A cross-linguistic and crossdisciplinary study. *International Journal of Applied Linguistics* 16/1. 61–87.
- Andreja ŽELE, 2008: Reševanje nekaterih skladenjskih vprašanj v slovenščini glede na razpoložljive teorije in metode. *Slavistična revija* 56/Kongresna št.: *Zbornik referatov za štirinajsti mednarodni slavistični kongres, Ohrid, 10.–17. september 2008*. Ur. A. Derganc. 161–76.
- , 2012: O propozicijskosti prislovov v slovenščini (z vidika slovanskega jezikoslovja). *Slavia Centralis* 5/2. 21–36.

SUMMARY

In recent years, a considerable amount of research in translation studies has been dedicated to the specific characteristics of the language of translations (cf. Eskola 2004; Mauranen 2000; Olohan and Baker 2000). Most studies of this type have been based on corpus analysis comparing translations and comparable target-language originals. Previous studies have shown that translated Slovene texts differ from those originally written by native speakers of Slovene in terms of selected lexico-grammatical items (see, for instance, Pisanski Peterlin (2009) for a study comparing the use of possessive pronouns in original and translated Slovene texts).

This paper aims to show that differences between translated and original Slovene texts can also be found in terms of more complex phenomena, such as epistemic modality. Epistemic modality is one of the main categories of modality; it reflects the degree of the speaker's or writer's commitment to the content of the proposition. Epistemic modality seems to present a particular challenge to the translator because of cross-linguistic differences in epistemic expressions and because of cross-cultural pragmatic differences.

The study focuses on the use of epistemic modality in Slovene popular science texts. The 200,000-word corpus used in the analysis is composed of two parts: the first comprises 30 original Slovene texts, and the second comprises 30 texts translated from English into Slovene. Popular science texts are relatively frequently translated into Slovene and therefore constitute a relevant genre for research in translation studies. The corpus was analysed using WordSmith Tools 4.0 (Scott 1996), a software tool for corpus analysis. A list of potentially relevant expressions of epistemic modality used for the corpus search was compiled based on the literature on epistemic modality. The results of the corpus search were examined manually to remove any non-relevant items. The final results were then examined in context to establish whether differences between translated and original texts can be identified for each category of epistemic modality.

The findings show a pronounced difference in the frequency of use of expressions of epistemic modality between the two parts of the corpus: the translated texts contained approximately 25% more expressions of epistemic modality than the comparable target-language originals. The findings furthermore reveal substantial differences in the use of the individual lexico-grammatical categories of epistemic modality.

The translators of the texts analysed in this study preferred different expressions of epistemic modality compared to the writers of the comparable original Slovene texts; consequently, the language of the translated texts revealed characteristics not found in non-translated Slovene. The fact that translated Slovene may be different from non-translated Slovene needs to be taken into consideration both in teaching Slovene as well as translator training.

